

Visites a les exposicions

El presente análisis sobre las visitas (que no visitantes) al Fórum Barcelona 2004 (FB2004) empieza por repasar las cifras generales de asistencia al macroacontecimiento. A continuación se analizan las correspondientes a las exposiciones organizadas con motivo de su celebración, que diferenciamos entre las que tuvieron lugar en el mismo recinto y las que se coorganizaron con otros espacios de la ciudad.

El análisis se basa en las cifras oficiales proporcionadas por dos fuentes: el Institut de Cultura de Barcelona (las referidas a las visitas a las exposiciones del Fórum fuera del recinto) y la organización Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004, SA (el resto de datos).

The present analysis of the visits (not visitors) to Forum Barcelona 2004 (FB2004) begins by reviewing the general figures for attendance at the macro-event. Below we analyse figures for the exhibitions organised under its auspices, differentiating between on-site exhibitions and those co-organised with other city spaces.

The analysis is based on the official figures given by two sources: The Culture Institute of Barcelona (visits to Forum exhibitions outside the site) and the organisation Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004, SA (other data).



fòrum Barcelona 2004

JORGE BERNÁRDEZ
Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya

1

1. Imatge del Centre de Convencions del recinte del Fòrum. © de la fotografia: Fòrum Barcelona 2004

La present anàlisi sobre les visites (que no visitants) al Fòrum Barcelona 2004 (FB2004) comença per repassar les xifres generals d'assistència al macroesdeveniment. A continuació s'analitzen les corresponents a les exposicions organitzades amb motiu de la seva celebració. Diferenciem entre les que van tenir lloc al mateix recinte i les que es van coorganitzar amb altres espais de la ciutat.

L'anàlisi està basada en les xifres oficials proporcionades per dues fonts: l'Institut de Cultura de Barcelona (les referides a les visites a les exposicions del Fòrum fora del recinte) i l'organització Fòrum Universal de les Cultures Barcelona 2004, SA (la resta de dades).

DADES GENERALS D'ASSISTÈNCIA AL FB2004

El FB2004, que va tenir lloc entre el 9 de maig i el 26 de setembre de l'any passat, va disposar d'un pressupost de 323,6 milions d'euros per a l'organització. Les visites als tres "productes" del FB2004¹ es van repartir de la forma que indica la taula següent:

Producte Fòrum	Visites oficials	Visites previsió	% compliment objectius
Fòrum Recinte	3.323.120	5.000.000	66,46%
Fòrum Diàlegs	77.464	60.000	129,11%
Fòrum Ciutat ²	3.072.881	-	-
Total visites oficials FB2004	6.473.465		

¹ Fòrum Recinte (activitats -excepte Diàlegs- oferides a l'àrea urbana del Besòs. Per accedir a aquesta àrea es requeria una entrada); Fòrum Ciutat (totes les activitats -bàsicament de carrer, exposicions i espectacles- que van tenir lloc fora del Recinte); i Fòrum Diàlegs (debats, seminaris, congressos,... celebrats al Recinte).

² Segons dades de FB2004. 3.119.672 visites segons l'Institut de Cultura.

En total, 6.473.465 visites segons l'organització. Ara farem un zoom sobre les dades d'assistència al Fòrum Recinte, per tal de comparar-les tant amb les previsions de l'organització com amb els resultats d'altres esdeveniments, amb unes característiques d'operatives similars a les del FB2004. Finalment, veurem la procedència geogràfica de les visites.

La previsió d'assistència al recinte del Besòs era de 5 milions de visites. De la seva comparació amb les 3.323.120 oficials, resulta un grau d'acompliment de l'objectiu del 66%. Aquest percentatge és similar al de l'Expo Universal de Lisboa de 1999 (amb 10 milions de visites reals), però queda lluny del de Sevilla –40 milions- o el de Suïssa 2002 (10 milions), que segons les dades oficials van aconseguir una assistència efectiva aproximadament igual a les previsions (i per tant, 100% d'acompliment de l'objectiu d'assistència).

La procedència geogràfica de les visites al Recinte ens diu que el 71% residien a Catalunya, menys del 22% a la resta d'Espanya i el 7,6% provenien de l'estranger. Aquestes dades són similars als d'altres esdeveniments amb projecció internacional, els visitants forans dels quals solen estar al voltant del 10% (aquest és el cas de l'Expo de Suïssa 2002, tot i que aquesta era una exposició nacional i no internacional –com Saragossa 2008- o universal –com Sevilla 1992).

Procedència	Visites oficials	%
Barcelona ciutat	1.339.217	40,30%
Resta Catalunya	1.020.198	30,70%
Resta d'Espanya	717.794	21,60%
Estranger	245.911	7,40%
Total visites oficials	3.323.120	100,00%

VISITES A LES EXPOSICIONS: FÒRUM RECINTE I FÒRUM CIUTAT

Ens centrem a continuació en les visites a les exposicions ubicades al Recinte (incloses en el tiquet d'entrada al Fòrum Recinte) i a les coorganitzades amb els museus, fundacions i centres culturals de Barcelona (a les quals s'accedia pagant una entrada o amb cupons

obtinguts amb la compra d'entrades al Recinte, tot i que algunes eren gratuïtes).

Les exposicions ubicades al Recinte³ s'anomenaven (juntament amb «La condició humana. El somni d'una ombra», que va tenir lloc al Museu d'Història de la Ciutat) les «grans exposicions del FB2004». Aquestes exposicions eren de disseny i producció pròpia del FB2004. La taula següent presenta l'assistència a aquestes exposicions, a més de la superfície expositiva:

Visites exposicions Fòrum Recinte / m ²	Visites oficials
Veus / 3.127 m ²	893.398
Ciutats, cantonades / 3.500 m ²	850.788
Habitar el món / 4.277 m ²	771.505
Guerrers de Xi'an / 1.200 m ²	1.127.623
Total visites grans exposicions Recinte	3.643.314

Creuant aquesta dada amb la d'assistència general, resulta que per cada visita al Recinte, es van generar 1,25 visites de mitjana a les grans exposicions del Recinte. En les xifres anteriors no es comptabilitzen les visites a altres mostres (com les de la zona de La Haima o «El Híper Activista», a l'àrea del Port) i exposicions (com «La Mina», «Arco o Barcelona in progress») que van tenir lloc a l'espai del Besòs. Aquesta última va aconseguir atraure 520.356 visites.

Detallem ara les dades de visites a les exposicions organitzades amb els centres expositius de la ciutat⁴.

Val a dir que de les 22 exposicions previstes en un inici per l'organització, finalment no va tenir lloc "La Línia Roja. Com aconseguir fusta sense fer malbé el bosc", coorganitzada amb el Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" (ara CosmoCaixa).

En primer lloc, cal recordar que les 1,127 milions de visites van tenir lloc només entre els 141 dies de durada del FB2004. No s'han comptat les visites que es van produir abans o després d'aquest període⁵. Cal comentar també les diferències entre les dades proporcionades per l'Institut de Cultura (IC) i les del FB2004:

Nom de l'exposició (Museu / espai)	Visites
Picasso, Guerra i pau (Museu Picasso)	191.921
La bellesa del fracàs, el fracàs de la bellesa (Fundació Joan Miró)	176.206
Cos i cosmos. Art escultòric del Mèxic precolombí (La Pedrera)	127.863
Confunci (CaixaFòrum)	102.994
Art i utopia: L'acció i Utopia: L'acció restringida (MACBA)	69.685
Catalunya, país de trobada (Palau Moja)	66.068
En guerra (CCCB)	53.096
Mediterranium. L'esplendor de la Mediterrània medieval... (MMarítim i Inst Eur de Med)	51.243
La condició humana. El somni d'una ombra (Museu d'Història de la Ciutat)	39.700
Dames del Nil. Dones i Deesses de l'antic Egipte (Museu Egipci)	37.578
Igual_ment_diferents. Dissenys per a vides quotidianes arreu del món (FAD)	28.891
Tour-ismes (Fundació Antoni Tàpies)	27.499
El primer Eros. Àfrica, Amèrica y Oceanía (Palau de la Virreina)	26.743
Festins, rituals i cerimònies. Bronzes arcaics del Museu de Shangai (MNAC)	21.624
Objecte i memòria (Museu Frederic Marés)	19.544
La diversitat de la vida (Museu Ciències Naturals)	13.620
En els inicis de les desigualtats (Museu d'Arqueologia de Catalunya)	11.804
Objectes/subjectes. Una visió des de la Barcelona que dissenya (Museu Arts Decoratives)	11.558
Imatges del cos. El museu interpretat per Robert Wilson (Museu Barbier-Mueller)	9.131
Ètnic. De les cultures tradicionals a la interculturalitat (Museu Etnològic)	8.877
De la curiositat a la prospectiva. Tres segles d'interpretació de la natura (Institut Botànic)	5.626
L' "explosió" de la ciutat (COAC)	5.050
Total visites exposicions Fòrum Ciutat	1.127.191

segons el FB2004, les visites van ser de 1.089.075, i per tant, resulta una discrepància de 38.116 visites. En alguns casos, la diferència és molt significativa. Així, segons l'IC, l'exposició "En guerra" (CCCB) va tenir 53.096 visites, mentre que són 42.247 per al FB2004 (més d'un 25% de les visites). Crida l'atenció les poques visites generades per l'exposició del Museu d'Història de la Ciutat (una mitjana de 265 visites diàries), malgrat la seva indubtable qualitat. Tot i els esforços de l'autor, tampoc ha estat possible aconseguir dades de l'efecte del FB2004 sobre les visites habituals als centres expositius de la ciutat en el període dels cinc mesos.

Com a conclusió es pot dir que, per la importància de la seva oferta, el FB2004 hauria estat una bona oportunitat d'establir un sistema de recompte únic i rigorós de les visites (i visitants) que hauria servit de model per a aquest tipus d'esdeveniments, de forma que hauria permès comparacions amb altres Fòrums (Monterrey 2007, a Mèxic, és la propera cita), així com amb els equipaments culturals i expositius catalans. Però aquesta rigorositat en les estadístiques i indicadors culturals no és una assignatura pendent només del Fòrum Barcelona 2004, sinó dels centres museístics de tot el país i del sector cultural en general.

³ Dades oficials de l'organització del FB2004.

⁴ Dades proporcionades per l'Institut de Cultura de Barcelona, que al seu torn provenien dels mateixos equipaments.

⁵ Algunes de les exposicions s'han allargat fins a finals d'octubre de 2004 (Fundació Joan Miró o el barbièr-Mueller, per exemple) i fins i tot fins a l'abril de 2005 (Museu de Ciències Naturals).